

Humanistički časopisi na razmeđu nacionalnoga i međunarodnoga

Ida Raffaelli^{1,2*}

¹Odsjek za lingvistiku, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Ivana Lučića 3, HR-10 000 Zagreb, Hrvatska

²*Suvremena lingvistika*, Hrvatsko filološko društvo, Ivana Lučića 3, HR-10 000 Zagreb, Hrvatska

U trenutku u kojemu se našlo znanstveno izdavaštvo u Hrvatskoj posebnu pozornost treba usmjeriti prema humanističkim časopisima i njihovoj važnosti za hrvatsko društvo i kulturu.

Za razliku od prirodnih znanosti, humanističke znanosti ustrojene su oko tzv. nacionalnih znanosti. Nacionalne znanosti odnose se ponajprije na nacionalnu književnost, nacionalnu umjetnost, nacionalnu povijest, nacionalnu filologiju, itd. Mnoga su znanstvena istraživanja u okviru humanističkih znanosti usmjerena prema rasvjetljavanju i razumijevanju nacionalnih tema. Ponekad su to vrlo specifične teme poput kulture hrvatskoga jezika, povijesti hrvatskoga jezika, hrvatske književnosti, povijesno umjetnička, arheološka i mnoga druga pitanja. Otkrivanje i obrada rukopisa nekog starog hrvatskoga pisca, novo i drukčije tumačenje nekih obilježja hrvatskoga jezika ili izučavanje hrvatske povijesti i filozofije imaju itekakvu važnost i vrijednost ne samo za razvoj tih disciplina, već također i za kulturni razvoj i prosperitet hrvatskoga društva općenito.

Kako bi znanstvena istraživanja bila usmjerena prema tim bitnim temama koja su neizostavna za razvoj znanja i kulture nacionalne zajednice, neki humanistički časopisi njeguju višedesetljetnu tradiciju proučavanja i izučavanja tih, nacionalno ponekad vrlo specifičnih, ali bitnih područja.

Dakle, humanistički časopisi imaju odgovornost ne samo prema užoj znanstvenoj zajednici, već i prema nacionalnoj zajednici, tj. društvu u cjelini. Pojedini časopisi svojim specifičnim nacionalnim orijentacijama nemaju međunarodnu vidljivost, ili je ona slaba. No, to ne znači da njihov utjecaj unutar znanstvene, pa i šire nacionalne znanosti nije velik, pa čak i ključan. Takav je primjer časopisa za kulturu hrvatskoga jezika *Jezik*. Kako bismo uopće i mogli zamisliti razvoj znanja i općenito svijesti o važnosti nacionalnoga jezika bez časopisa kakav je *Jezik*? Dužnost je i obveza države voditi skrb o takvim časopisima te omogućiti njihovo nesmetano izlaženje. Usporedo, dužnost je uredništava takvih časopisa voditi brigu o vrsnoći radova i novih spoznaja koje se u njima predstavljaju.

S druge pak strane, humanistički časopisi malih znanstvenih zajednica kakva je hrvatska, imaju obvezu, kako prema znanstvenicima, tako i prema čitavom društvu, nacionalne znanstvene spoznaje učiniti dostupnima široj međunarodnoj znanstvenoj zajednici. Međunarodna vidljivost koja je inherentnom potrebom nekih drugih znanstvenih disciplina mora postati i jednim od prioriteta humanističkih časopisa. Velik broj hrvatskih humanističkih časopisa dosegao je visoku razinu međunarodne vidljivosti, prepoznatljivosti i relevantnosti.

U tome je posebnu ulogu odigrala baza ERIH. Valja istaći da su hrvatski humanistički časopisi velikom većinom referirani u toj za humanističke časopise ključnoj bazi Europske znanstvene zaklade.

Od iznimne je važnosti napomenuti da su u ERIH-u referirani i izrazito nacionalno orijentirani časopisi kojih je prepoznata vrsnoća i važnost za nacionalnu znanstvenu zajednicu, poput časopisa *Jezik*.

To samo potvrđuje da je Europska znanstvena zaklada, posebice njezin odbor koji vodi skrb o humanističkim znanostima, u obzir uzeo sve posebnosti i različitosti humanističkih znanosti u odnosu prema prirodnim znanostima, te svojom bazom ERIH omogućio i vrsnim nacionalno specifičnim časopisima da postanu i ostanu međunarodno vidljivi i prepoznatljivi. Samim time hrvatska humanistika postala je dostupna međunarodnoj znanstvenoj zajednici i postala njezinom neizostavnom sastavnicom.

Mogućnost povećanja međunarodne vidljivosti humanističkih časopisa zasigurno leži u suvremenim i u današnjem trenutku neizostavnim metodama uređivanja časopisa. To su tzv. otvoreni pristup i digitalizacija. Cilj bi svakog hrvatskoga humanističkog časopisa trebao biti da znanja koja se u njima promiču učini javno dostupnima te brzo i jednostavno »dohvatljivima« široj međunarodnoj znanstvenoj zajednici.

*E-pošta: Ida.Raffaelli@ffzg.hr

Upravo stoga što se u okvirima suvremene znanstvene infrastrukture razvijaju mehanizmi koji omogućuju da humanističke spoznaje i znanstvena postignuća ne budu na rubu znanosti ili da se prema njima odnosi kao prema manje vrijednima ili važnima za napredak društva, vrijeme je da s jedne strane država to prepozna te podupre i potakne hrvatsku humanističku znanost da svoja nacionalna usmjerenja učini međunarodno prepoznatljivima i utjecajnim, a na nama je koji se humanistikom bavimo da budemo otvoreni prema onome što nam Europa i svijet nude, te tako istodobno odgovorni prema društvu u kojemu djelujemo i živimo.